

Sotsiaalkindlustusameti aastaraamat 2025

Downloaded 06.07.2026

Viimati uuendatud 27.03.2026

Sisukord

Abivajav laps	3
<i>Asendushooldus ja kasuvanemlus</i>	4
<i>Saatjata alaealised välismaalased</i>	5
<i>Lasteabi</i>	6
<i>Vanemluse toetamine</i>	8
<i>Riiklik perelepitus</i>	9
<i>Lastekaitsetöö</i>	10
<i>Kinnise lasteasutuse teenus</i>	11
<i>Mitmedimensiooniline pereteraapia</i>	12
<i>Erituge vajavad lapsed</i>	12
<i>Lastemaja</i>	13
<i>Noortegarantii tugisüsteem</i>	14

Abivajav laps

Abivajavate lastega tegeleb laste heaolu osakond, mis viib ellu riiklikku lastekaitsepoliitikat, toetab laste ja perede heaolu ning omavalitsusi, kui lastekaitstes tekib küsimusi või keerulisi olukordi.

Asendushoolduse talitus hoolitseb selle eest, et vanemliku hoolitsuseta jäänud lapsed kasvaksid turvalises, kvaliteetses ja võimalikult koduses keskkonnas.

Lastekaitsetöö toetamise talitus arendab lastekaitse valdkonda ja nõustab omavalitsusi.

Mitmekülgse abivajadusega laste toetamise talitus korraldab kinnise lasteasutuse teenust ja osutab mitmedimensioonilist pereteraapiat, suunab lapsi abivajava lapse sotsiaalse rehabilitatsiooni teenusele ja arendab erivajadustega laste teenuseid.

Traumeeritud laste toetamise talituse töö keskmes on lastemaja teenus, mis on mõeldud väärkohtlemise kahtlusega, väärkoheldud või seksuaalselt väärkohtlevalt käituvatele lastele.

Vanemluse toetamise talitus pakub riiklikku perelepitusteenust, vanemlusprogramme ja muid ennetustegevusi, mis toetavad vanemlike oskuste arengut ja aitavad probleeme ennetada või leevendada.

Varajase märkamise ja ennetustalitus ühendab ennetuse, varajase märkamise ja otsese sekkumise ühtseks süsteemiks. Korraldame ööpäevaringset tasuta lasteabi teenust.

Viimati uuendatud 27.03.2026

Asendushooldus ja kasuvanemlus

Kui laps ei saa kasvada sünniperes, tuleb riik appi ja talle leitakse uus hooliv keskkond. Sotsiaalkindlustusamet hindab ja valmistab ette lapsendajaid ning hooldusperesid. Samuti korraldame kriisi- ja erihoolduspere teenust ning pakume lapsendajatele, eestkostjatele ja hooldusperedele tuge ja koolitusi.

Asendushooldus võib olla perepõhine – lapsendamine, eestkoste, hoolduspere – ja asutusepõhine, näiteks pere- või asenduskodu. Äkilistes kriisiolukordades pakub turvalist ajutist hoolt kriisihoolduspere, kes on valmis võtma lapse vastu mõnetunnise etteteatamisega.

Toetame ka asendus- ja perekodusid ja aitame omaavalitsustel abistada asendushooldusel kasvanud noori iseseisvasse ellu astumisel. Kajastame kasuvanematele olulisi teemasid veebilehel hoolduspere.ee.

- ✘ Aasta lõpus elas asendus- ja perekodudes 725 last ja noort, neist umbes 70% olid vanemad kui 12 aastat. Hooldusperes kasvas 149 last.
- ✘ Lapsendati 26 last ehk sama palju kui aasta varem. Neist neli last läks üksikvanema hoolde. Hooldusperes leidis kodu 36 last – ligi veerandi võrra vähem kui 2024. aastal. Neist peredest 20 avaldasid soovi laps hiljem lapsendada.
- ✘ Hooldusperesid on keeruline leida: 2025. aastal esitati 30 hoolduspere avaldust ja ainult viiel juhul sooviti saada kriisihoolduspereks. 2024. aastal oli hoolduspereks soovijaid 36.
- ✘ Aasta lõpu seisuga oli järelhooldusel 155 noort. Järelhooldus on omavalitsuse tugi noorele pärast asendushooldust, et ta saaks iseseisvasse ellu astudes hakkama ja abi küsida.

Huvitavaid fakte

- ✘ 15 last sai ajutise kodu kriisihooldusperes (vanim kümneaastane ja noorim vastsündinu).
- ✘ 36 lapsest kuus jõudsid hooldusperre otse sünnitusmajast.
- ✘ Täiskasvanuks saanud lapsendatud esitasid 52 avaldust, et oma päritolu teada saada. 24 juhul õnnestus meil kontakt leida ja saada nõusolek selle info edastamiseks.
- ✘ Algasime asendushooldusel kasvavate noorte esinduskogu loomise, et noorte hääl oleks kuuldav ja nende kogemustega arvestataks. Nii saame teenuseid arendades pidada silmas noorte tegelikke vajadusi.

Viimati uuendatud 27.03.2026

Saatjata alaealised välismaalased

Eestis toetatakse saatjata alaealisi välismaalasi lastekaitse süsteemis. Nii saame tegutseda lapse vajadustest lähtudes, kaasata last otsustesse ning kaitsta tema õigusi ja heaolu. Eesmärk on pakkuda turvalist ja toetavat keskkonda, et laps saaks oma elu uues riigis rahulikult üles ehitada.

Huvitav fakt

Eestisse tuli seitse uut saatjata alaealist välismaalast. Aasta jooksul oli menetluses 13 juhtumit. Aasta lõpus elas neli last asendus-, pere- või turvakodus. Saatjata alaealised saabusid meile Ukrainast, Guineast, Somaaliast ja Eritreast.

Viimati uuendatud 27.03.2026

Lasteabi

Nii lapsed kui ka neid hooldavad täiskasvanud võivad sattuda olukorda, kus isiklik kogemus ei aita lahendust leida. Lasteabi on mõeldud lastele, noortele ja täiskasvanutele nõu ja abi saamiseks ning abivajavast või hädaohus lapsest teatamiseks.

Anname nõu veebilehel lasteabi.ee, nõustamisliinil 116111 ja meili teel, samuti pakume veebiteraapia teenust. Lasteabisse võivad helistada ja kirjutada kõik inimesed.

Vapper laps

Kristina helistas lasteabi telefonil, et teatada seksuaalselt väärkoheldud noorest. Lasteabi vahendusel jõudis info politseini ja nüüdseks on vägivalda toimepanijale esitatud süüdistus mitme alaealise väärkohtlemises. Kristina sai justiitsministrilt kodanikujulguse aumärgi.

- ✘ Lasteabisse pöörduiti 21 721 korda – 16% rohkem kui aasta varem. 47% olid telefonikõned, 22% veebivestlused, 29% e-kirjad ja 1% videokõned.
- ✘ 87% juhul pöörduiti eesti keeles.
- ✘ Kõige enam võtsid ühendust häirekeskuse töötajad (24%), lapsevanemad (20%) ja lapsed (19%).
- ✘ Lapsed eelistasid suhtluskanalina veebivestlust (62%).
- ✘ Veerand laste pöördumistest oli seotud suhetega, sama palju oli vaimse tervise ja heaolu muresid neist 8% puudutas enesetapumõtteid ja enesevigastamist).
- ✘ Väärkohtlemisega – vaimse, seksuaalse ja füüsilise vägivalda ning koolikiusamise ja hooletusse jätmisega – oli seotud 14% laste pöördumistest.

- ✘ Pooled täiskasvanud eelistasid suhtluskanalina helistamist. Kõige sagedamini oli asi väärkohtlemises (29%) ja lapse kasvatamises (29%), kümnendiku jagu oli hooldusõiguse küsimusi.
- ✘ 8191 pöördumist edastasime omaavalitsustele, häirekeskusele, politseile või lastemajale, sest tegu oli abivajava või hädaohus lapsega. Need pöördumised puudutasid 6338 last.
- ✘ Lasteabi veebiterapeudid nõustasid abivajajaid 651 korral.
- ✘ Pärast lastekaitsetöötaja tööpäeva lõppu täidab lasteabi nõustaja hädaohus olevate laste puhul ka lastekaitsetöötaja ülesandeid. Lasteabi eraldas perest 84 last. Kõik need juhtumid olid seotud laste väärkohtlemisega, sealhulgas hooletusse või järelevalveta jätmisega.

Huvitavaid fakte

- ✘ Lasteabisse pöördumiste arv ületas esimest korda 20 000 piiri.
- ✘ Tutvustasime lootuselaegast (safe box), mis pakub tuge enesetapumõtetega noorele. Karbis olevad esemed aitavad neid mõtteid leebelt edasi lükata, et võita kas või mõned minutid rahunemiseks ja abi otsimiseks. Tegime näidiskarbid ja koostasime juhendi, et spetsialistid saaksid karpe oma tööpraktika järgi kohandada ja kasutusele võtta.

Viimati uuendatud 27.03.2026

Vanemluse toetamine

Vanemluse toetamise talitus toetab lapsevanemaid eri eluetappides ja olukordades. Keskendume vanemlike oskuste arendamisele ja ennetustööle.

1. jaanuaril jõustunud lastekaitseseaduse muudatusega sai vanemlike oskuste arendamine sotsiaalkindlustusameti ülesandeks. Jätkasime koos partneritega kahe- kuni kaheksa-aastaste laste vanematele mõeldud vanemlusprogrammi „Imelised aastad“. Aasta jooksul käis koos 78 koolitusrühma ja osales 906 vanemat.

Jagame lapsevanematele mõeldud teavet veebilehel tarkvanem.ee.

Riiklik perelepitus

Sotsiaalkindlustusamet koordineerib riiklikku perelepitust, mis aitab lahku minevatel lapsevanematel laste elukorralduse asjus üksmeelele jõuda ja sõlmida kokkulepe, kus esikohal on lapse huvid.

Koostöös Tartu ülikooliga valminud uuring näitas, mis toimib teenuses hästi, milline on selle mõju ja mida tuleks parandada.

Võtsime kasutusele uue mudeli: teenust hakkasid osutama ka sotsiaalkindlustusameti perelepitajad. Samal ajal jätkame teenuse ostmist lepingupartneritelt. Võrdleme kahte viisi, et selgitada, kumb on kulude ja teenuse kvaliteedi mõttes parem.

Sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistris valmis perelepitajatele tööpäevik, kuhu perelepitaja kohtumised talletab.

- ✕ Perelepitajad tegelesid 1041 juhtumiga, millega oli seotud 1710 last ja 2178 lapsevanemat. Juhtumeid oli 65 võrra rohkem kui aasta varem. Sõlmiti 238 vanemluskokkulepet.
- ✕ Edutuse tõendiga lõppes 288 menetlust, aga nende seas oli ka sisult edukaid: 28 juhul sõlmisid lapsevanemad mitteametliku kokkuleppe ega vajanud sotsiaalkindlustusameti kinnitust.

Lapsesuu

„Vanemad on mulle nii armsad.“

„Mis ema ja isa vahel toimub? Nad lahutavad, nad ei ela enam koos ja pean käima ühe juures ja teise juures. Nende läbisaamine on praegu isegi natuke parem kui enne. See on hea.“

„Ma igatsen emme juures olles issit ja issi juures olles emmet.“

„Ma soovin, et emme ja issi üksteise ees vabandaksid ja lepiksid omavahel kokku.“

„Emme ja issi võiksid rohkem üksteisest aru saada, rääkige omavahel.“

„Mul on tunne, nagu peaksin vanemate vahel valima, ja seda ma ei taha.“

„Mul on vahel tunne, et mu mõtted ei ole ema ja isa jaoks olulised.“

Viimati uuendatud 27.03.2026

Lastekaitsetöö

Toetame lastekaitsetöötajaid juhtumite lahendamisel ja omavalitsusi, et nad ehitaksid üles toimiva spetsialistide võrgustiku, mis aitab lapse huve paremini kaitsta. Anname arvamuse, kas kinnise lasteasutuse teenus on noorele asjakohane. Piiriüleste lastekaitsejuhtumite korral toetame riikide infovahetust ja koostööd.

- ✘ Lastekaitsetöötajad esitasid meile 238 uut nõustamistaotlust – 18% rohkem kui aasta varem.
- ✘ Tegelesime 527 lastekaitsejuhtumiga – seda on 27,6% rohkem kui 2024. aastal. Lõpetasime 195 juhtumit.
- ✘ Nõustamist soovis 59 omavalitsust.
- ✘ Enim nõustamistaotlusi esitati meile seoses 12–17-aastaste laste ja noortega.
- ✘ Meile esitati 61 rahvusvahelise lastekaitsejuhtumi nõustamise taotlust.
- ✘ Registreerisime 115 rahvusvahelist pöördumist, peamiselt Soomest, Saksamaalt ja Rootsist, aga ka kaugematest riikidest nagu Jaapan, Austraalia ja India.
- ✘ Valmis lastekaitsetöö põhialuste e-kursus, mis annab tervikliku ülevaate lapse heaolu tagamisest ja enesehoiust. Kursuse lõpetas 195 õppijat.
- ✘ Korraldasime lastekaitsetöötajatele ja valdkonna juhtidele täienduskoolitusi, kus osales 473 õppijat.

Kinnise lasteasutuse teenus

Kinnise lasteasutuse teenus (KLAT) loob lapsele turvalise keskkonna ja pakub tuge olukorras, kus kohus on lapse vabadust piiranud. Eesmärk on toetada lapse arengut ning soodustada positiivseid ja püsivaid muutusi, et laps tuleks pärast teenuse lõppu toime vähem piiravate või alternatiivsete teenuste toel.

2025. aastal koondus teenus tervikuna sotsiaalministeeriumi vastutusalasse.

Teenus on mõeldud lastele, kelle käitumine ohustab nende enda elu, tervist või arengut või teiste inimeste elu või tervist ning kelle puhul ei saa seda ohtu vähendada ühegi leebema abinõuga.

KLAT-i rakendatakse alati viimase abinõuna ja lähtudes lapse individuaalsest abivajadusest.

Kinnise lasteasutuse teenust osutavad

- ✓ AS Hoolekandeteenused (Valgejõe ja Emajõe keskus)
- ✓ Tallinna Laste Turvakeskus
- ✓ MTÜ Valga Abikeskus (mõõduka või raske intellektipuudega lastele)
- ✗ Eestis on 83 KLAT-i kohta. Kohtade arv muutub laste vajaduste järgi.
- ✗ Teenust sai 118 last: 55 tüdrukut ja 63 poissi.
- ✗ 68% lastest suunati teenusele sotsiaalhoolekande seaduse ja 22% karistusseadustiku alusel, 10% juhtudel rakendati teenust vahistamise asendamisenä.
- ✗ Sotsiaalkindlustusamet toetas omavalitsuste taotlust suunata laps teenusele 96% juhtudes.

Mitmedimensiooniline pereteraapia

Mitmedimensioonilise pereteraapia abil (*multidimensional family therapy* – MDFT) toetatakse peresid, kus noorel on mitmekülgne abivajadus: käitumisraskused, vaimse tervise mured, pingelised peresuhted, koolikohustuse eiramine või kokkupuuted õigussüsteemiga.

Teraapia keskendub peresuhte tugevdamisele. Eesmärk on vähendada riskikäitumist, toetades peret järjepidevalt igapäevaelus.

2025. aastal suunati teraapiasse 132 noort koos perega. Vajadus intensiivse ja paindliku toe järele on suur, mistõttu oli keskmine ooteaeg neli kuud. Peamised suunajad olid omavalitsused ja prokuratuur.

Kümne aasta jooksul on ligi tuhat Eesti peret saanud tuge, mis on aidanud noortel teha püsivaid muutusi. Viimasel viiel aastal on alla 5% MDFT lõpetanud noortest vajanud poole aasta jooksul pärast teraapia lõppu kinnise lasteasutuse teenust.

Erituge vajavad lapsed

2025. aastal jagati lastehoiuteenus kaheks: hariduslikuks teenuseks ning suure hooldus- ja abivajadusega laste hoiu teenuseks. Muudatuse mõte oli kindlustada selgem, kvaliteetsem ja perede jaoks paremini toimiv abi.

Lastehoiuteenus on mõeldud peredele, kus laps vajab iga päev rohkem tuge.

Aasta lõpul oli 358 lastehoiuteenuse pakkujat. Neist 42 osutas ka suure hooldus- ja abivajadusega laste hoiu teenust.

Meie hallata ja arendada on tervises seisundi tõttu püsivat tuge vajava lapse info- ja sündmusteenus ehk

automaatne teavitussüsteem, mis aitab omavalitsusel lapse toe vajadusest kiiresti teada saada. Jaanuaris avati riigiportaalis infoteenus „Terviseprobleemiga lapse toetamine“, kust leiab teavet toetuste ja teenuste kohta ning ka juhised, kontaktid ja ülevaate abivõimalustest. Detsembrist alates saavad omavalitsused sotsiaalkaitse infosüsteemi kaudu teate, kui piirkonnas on tervises seisundi tõttu püsivat tuge vajav laps.

Viimati uuendatud 27.03.2026

Lastemaja

Lastemaja on lapsesõbralik teenus, mida pakume väärkohtlemise kahtlusega, väärkoheldud või väärkohtlevalt käituvate laste abistamiseks. See on turvapaik, kus esikohal on lapse õigused, heaolu ja turvatunne.

Lastemaja poole pöördui 598 korda – aasta varem 814. Vähenemise taga on arvestuse muutus: kui varem loeti kokku kõik pöördumised, ka need, mis ei puudutanud seksuaalset väärkohtlemist ega sobimatut seksuaalkäitumist, siis nüüd kajastab statistika ainult nende laste arvu, kellele osutati lastemaja teenust. See muudatus aitab teenuse mahtu täpsemalt hinnata.

Lastemajad tegutsevad Tallinnas, Tartus, Jõhvis ja Pärnus. Saaremaal toimuvad kohtumised ajutistes ruumides. Mitu aastat tuli murettekitavalt vähe pöördumisi ida piirkonnast. Mullu pöördumiste arv seal siiski kasvas – hoolimata sellestki, et statistika kogumist muudeti. See on väga positiivne.

- ✕ Kahtlustuse liigid: 79% seksuaalne väärkohtlemine, 16% laste ennast või teisi kahjustav seksuaalkäitumine, 5% juhtudel olid lapsed väärkohtlemise tunnistajad.
- ✕ Laste keskmine vanus oli nagu varasematelgi aastatel 12 aastat.
- ✕ 358 last said sotsiaalkindlustusameti kaudu edasist vaimse tervise abi traumast taastumiseks.
- ✕ 61% juhtumites kahtlustati teo toimepanijana täisealist (2024. a 51%).
- ✕ Kõige rohkem võttis lastemajaga ühendust politsei (38%), olulise osa moodustasid ka omavalitsuste (19%) ja lapsevanemate pöördumised (19%), 12% juhtumitest jõudis meieni lasteabi vahendusel, sama palju suunasid teised spetsialistid.

Viimati uuendatud 27.03.2026